

Ερρίκο Μαλατέστα «Ένα αναρχικό πρόγραμμα»

1. ΤΙ ΘΕΛΟΥΜΕ

Πιστεύουμε ότι τα περισσότερα από τα δεινά που μαστίζουν την ανθρωπότητα πηγάζουν απ' την κακή οργάνωση και ότι οι άνθρωποι χάρη στη θέληση και τη γνώση τους, μπορούν να τα εξαλείψουν. Η σύγχρονη κοινωνία είναι αποτέλεσμα μακραιώνων αγώνων ανάμεσα στους ανθρώπους. Δίχως να κατανοούν τα πλεονεκτήματα που θα μπορούσαν να προκύψουν για όλους χάρη στη συνεργασία και την αλληλεγγύη και θεωρώντας κάθε άλλον άνθρωπο (εκτός ίσως από τα μέλη της οικογένειάς τους) ως ανταγωνιστή και εχθρό, επιδίωξαν να εξασφαλίσουν, ο καθένας για τον εαυτό του, όσο γίνεται περισσότερα πλεονεκτήματα χωρίς να νοιάζονται για τα συμφέροντα των άλλων. Σ' αυτόν τον αγώνα, φυσικά, οι ισχυρότεροι ή οι πιο τυχεροί αναδεικνύονται νικητές και με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, εκμεταλλεύονται και καταπιέζουν τους ηττημένους.

Όταν ο άνθρωπος δεν μπορούσε να παράγει περισσότερα από όσα του ήταν απολύτως αναγκαία για την επιβίωσή του, οι νικητές δεν μπορούσαν παρά να τρέπουν σε φυγή ή να σφαγιάζουν τα θύματά τους και ν' αρπάζουν τα τρόφιμα που είχαν συγκεντρώσει.

Αργότερα –όταν με την ανακάλυψη της βοσκής και της γεωργίας, ο άνθρωπος μπορούσε να παράγει περισσότερα απ’ όσα χρειαζόταν για να ζήσει- οι νικητές θεώρησαν επωφελέστερο να μετατρέψουν τους ηττημένους σε δούλους και να τους αναγκάσουν να εργάζονται προς όφελος των δουλοκτητών.

Αργότερα ακόμα, οι νικητές αντιλήφθηκαν ότι είναι βολικότερο, επικερδέστερο και πιο σίγουρο να εκμεταλλεύονται την εργασία των άλλων με άλλα μέσα: να διασφαλίσουν για τον εαυτό τους την ιδιοκτησία της γης και των εργαλείων και να παραχωρήσουν φαινομενική ελευθερία στους απόκληρους οι οποίοι, μη διαθέτοντας μέσα επιβίωσης, αναγκάστηκαν να καταφύγουν στους γαιοκτήμονες και να εργαστούν για αυτούς, με τους δικούς τους όρους.

Κι έτσι, βήμα-βήμα, μέσα σε μια περίπλοκη σειρά κάθε είδους αγώνων, εισβολών, πολέμων, εξεγέρσεων, καταστολών, παραχωρήσεων που δόθηκαν ύστερα από πολύμοχθους αγώνες, ενώσεων των καταπιεσμένων για να αμυνθούν και των καταπιεστών για να επιτεθούν, φτάσαμε στη σημερινή κατάσταση της κοινωνίας όπου ορισμένοι, κληρονομικά δικάια, κατέχουν τη γη και όλον τον κοινωνικό πλούτο, ενώ η πλειονότητα των ανθρώπων, στερημένη από όλα, υφίσταται την εκμετάλλευση και καταπιέζεται από μια ολιγάριθμη τάξη.

Απ’ όλα αυτά απορρέει η αθλιότητα στην οποία ζουν σήμερα οι περισσότεροι εργαζόμενοι και όλα τα δεινά που τη συνοδεύουν: η αμάθεια, το έγκλημα, η πορνεία, οι ασθένειες που οφείλονται στην κακή διατροφή, η ψυχοδιανοητική κατάρρευση και ο πρόωρος θάνατος. Και μέσα από όλα αυτά αναδύεται μια ειδική τάξη (η κυβέρνηση) που διαθέτοντας τα αναγκαία μέσα καταστολής, αναλαμβάνει να νομιμοποιεί και να προστατεύει την κατέχουσα τάξη ενάντια στις διεκδικήσεις των εργαζομένων, και στη συνέχεια χρησιμοποιεί τις δυνάμεις που διαθέτει για να εξασφαλίσει προνόμια για τον εαυτό της και να υποδουλώσει, αν μπορεί, κι αυτήν την κατέχουσα τάξη.

Εμφανίζεται κα μια άλλη ειδική τάξη (ο κλήρος) που χάρη σε μια σειρά μύθους για τη θέληση του θεού, για τη μελλοντική ζωή κλπ... επιδιώκει να πείσει τους καταπιεσμένους να αποδεχθούν πειθήνια καταπίεση και (όπως και η κυβέρνηση) υπηρετώντας τα συμφέροντα της κατέχουσας τάξης, υπηρετεί ταυτόχρονα και τα δικά της συμφέροντα. Σ’ όλα αυτά οφείλεται και η δημιουργία μιας επίσημης επιστήμης που –σ’ ότι αφορά την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της κυρίαρχης τάξης- είναι η άρνηση της αληθινής επιστήμης. Απ’ όλα αυτά πηγάζει το πατριωτικό πνεύμα, το φυλετικό μίσος, οι πόλεμοι και η ένοπλη ειρήνη, που αποδεικνύεται πολλές φορές πιο καταστροφική από τον ίδιο τον πόλεμο. Σ’ όλα αυτά οφείλεται η μετατροπή του έρωτα σε βασανιστήριο και χυδαία συνδιαλλαγή. Σ’ όλα αυτά οφείλεται το περισσότερο ή λιγότερο κεκαλυμμένο μίσος, η αντιζηλία, η καχυποψία, η ανασφάλεια και ο φόβος που χαρακτηρίζουν τις ανθρώπινες σχέσεις.

Θέλουμε ν’ αλλάξουμε ριζικά αυτήν την κατάσταση πραγμάτων. Κι εφόσον όλα αυτά τα δεινά απορρέουν απ’ τον ασυμφιλίωτο αγώνα ανάμεσα στους ανθρώπους, από την

επιδίωξη της ευημερίας του καθένα για τον εαυτό του και ενάντια στους άλλους, θέλουμε να αντικαταστήσουμε το μίσος με την αγάπη, τον ανταγωνισμό με την αλληλεγγύη, την ατομική επιδίωξη της προσωπικής ευημερίας με την αδελφική συνεργασία για την ευημερία όλων, την καταπίεση με την ελευθερία, το θρησκευτικό και επιστημονικό ψέμα με την αλήθεια.

Συνεπώς:

- Κατάργηση της ιδιωτικής ιδιοκτησίας στη γη, τις πρώτες ύλες και τα μέσα εργασίας: κανένας δεν θα εξασφαλίζει τα μέσα επιβίωσης εκμεταλλευόμενος την εργασία των άλλων και όλοι, έχοντας εξασφαλίσει τα μέσα να παράγουν και να ζουν. Θα είναι αληθινά ανεξάρτητοι και σε θέση να συνενώνονται ελεύθερα για το κοινό συμφέρον τους και σύμφωνα με τις απόλυτα προσωπικές συμπάθειές τους.

- Κατάργηση της κυβέρνησης και κάθε εξουσίας, που φτιάχνει τους νόμους και τους επιβάλλει στους άλλους: επομένως κατάργηση των μοναρχιών, των δημοκρατιών, των κοινοβουλίων, των στρατών, των αστυνομιών, των δικαστικών εξουσιών και κάθε θεσμού που κατέχει τα μέσα καταναγκασμού.

- Οργάνωση της κοινωνικής ζωής με βάση τις ελεύθερες ενώσεις και ομοσπονδίες των παραγωγών και των καταναλωτών, οι οποίες δημιουργούνται και τροποποιούνται σύμφωνα με τις επιθυμίες των μελών τους, βασίζονται στη γνώση και στην εμπειρία και είναι απαλλαγμένες από κάθε καταναγκασμό που δεν απορρέει απ' τις φυσικές ανάγκες στις οποίες όλοι εκούσια υποτάσσονται εφόσον αποδέχονται τον αναπόφευκτο χαρακτήρα τους.

- Εξασφάλιση των μέσων επιβίωσης, ανάπτυξης και ευημερίας για τα παιδιά και όλους όσους αδυνατούν να τα εξασφαλίσουν από μόνοι τους.

- Πόλεμος ενάντια στις θρησκείες και σ' όλα τα ψέματα, ακόμη κι αν καλύπτονται με τον μανδύα της επιστήμης. Επιστημονική διαπαιδαγώγηση για όλους ως το ανώτερο επίπεδο.

- Πόλεμος ενάντια στον πατριωτισμό. Κατάργηση των συνόρων, συναδέλφωση όλων των λαών.

- Αναδόμηση τα οικογένειας με τέτοιο τρόπο ώστε να απορρέει από την πρακτική του έρωτα, ελεύθερου από κάθε νομικό δεσμό, από κάθε οικονομική και φυσική καταπίεση, από κάθε θρησκευτική προκατάληψη. Αυτό είναι το ιδανικό μας.

2. ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΙ ΜΕΣΑ

Εκθέσαμε μέχρι τώρα το σκοπό που θέλουμε να πραγματώσουμε, το ιδανικό για το οποίο αγωνιζόμαστε. Δεν αρκεί όμως να επιθυμεί κανείς κάτι να το θέλει πραγματικά, πρέπει να χρησιμοποιεί τα κατάλληλα μέσα για την πραγμάτωσή του. Και τα μέσα αυτά δεν είναι αυθαίρετα: απορρέουν υποχρεωτικά απ' τους σκοπούς στους οποίους αποβλέπουμε κι απ' τις συνθήκες στις οποίες αγωνιζόμαστε. Γιατί αν αγνοήσουμε την επιλογή των κατάλληλων μέσων θα πραγματώσουμε άλλους σκοπούς, ίσως μάλιστα εντελώς αντίθετους απ' αυτούς στους οποίους αποβλέπουμε, και κάτι τέτοιο θα έχει ολοφάνερη και αναπόφευκτη συνέπεια των μέσων που

επιλέξαμε. Όποιος ακολουθήσει λάθος δρόμο δεν θα πάει εκεί που θέλει αλλά εκεί που θα τον οδηγήσει ο δρόμος.

Είναι λοιπόν, αναγκαίο να δηλώσουμε ποια είναι τα μέσα που, κατά τη γνώμη μας, οδηγούν στην πραγμάτωση των επιθυμούμενων σκοπών και τα οποία προτείνουμε να χρησιμοποιηθούν. Το ιδανικό μας δεν ανήκει στην κατηγορία των ιδανικών που η πλήρης πραγμάτωσή τους εξαρτάται από το απομονωμένο άτομο. Το ζήτημα είναι ν' αλλάξουμε τον τρόπο ζωής όλης της κοινωνίας: να διαμορφώσουμε μεταξύ των ανθρώπων σχέσεις που θα βασίζονται στην αγάπη και την αλληλεγγύη να επιτύχουμε την πλήρη υλική ηθική και πνευματική ανάπτυξη όχι μόνο των απομονωμένων ατόμων, όχι των μελών μιας συγκεκριμένης τάξης ή ενός πολιτικού κόμματος, αλλά όλης της ανθρωπότητας.

Αυτός ο κοινωνικός μετασχηματισμός δεν είναι κάτι που μπορεί να επιβληθεί με τη βία πρέπει να ξεπηδήσει απ' τη φωτισμένη συνείδηση καθενός από μας και να επιτευχθεί με την ελεύθερη συναίνεση όλων. Το πρώτο μας καθήκον, επομένως, πρέπει να είναι το να πείσουμε τους ανθρώπους. Πρέπει να στρέψουμε την προσοχή των ανθρώπων στα δεινά που υφίστανται και στη δυνατότητά τους να τα εξαλείψουν. Πρέπει να ξυπνήσουμε στον καθένα το αίσθημα της συμπόνιας για τα δεινά και τις δυστυχίες των άλλων και μια ζωηρή επιθυμία για το καλό όλων των ανθρώπων.

Σ' όσους κρυστάλλινος και πεινούν θα δείξουμε ότι είναι εφικτό και εύκολο να εξασφαλιστεί για όλους η ικανοποίηση των υλικών αναγκών. Στους καταφρονεμένους και καταπιεσμένους θα δείξουμε ότι είναι εφικτό να ζούμε ευτυχισμένα σε μια κοινωνία με ίσους και ελεύθερους ανθρώπους. Σ' όσους βασανίζονται από το μίσος και τη μνησικακία θα δείξουμε το δρόμο που οδηγεί στην αγάπη των συνανθρώπων, στην ειρήνη και την ανθρωπινή ζεστασιά.

Κι όταν θα έχουμε επιτύχει να ξυπνήσουμε στις καρδιές των ανθρώπων το αίσθημα της εξέγερσης ενάντια στα άδικα και απευκαταία δεινά απ' τα οποία υποφέρουμε σήμερα στην κοινωνία όταν θα έχουν κατανοήσει οι άνθρωποι ποιες είναι οι αιτίες αυτών των δεινών κι ότι εξαρτάται από την ανθρωπινή θέληση να τα εξαλείψουμε κι όταν θα έχουμε εμπνεύσει τους ανθρώπους τη ζωηρή και παθιασμένη επιθυμία του μετασχηματισμού της κοινωνίας για το καλό όλων, τότε όσοι θα έχουν πειστεί, με τις δικές τους δυνάμεις και ακολουθώντας το παράδειγμα όσων πείστηκαν προηγουμένως, θα συνενωθούν, θα θέλουν και θα μπορούν να δράσουν για την πραγμάτωση του κοινού τους ιδανικού.

Όπως ήδη τονίσαμε, είναι εντελώς γελοίο και διαμετρικά αντίθετο με το σκοπό μας να επιδιώξουμε να επιβάλλουμε με τη βία την ελευθερία, την αγάπη ανάμεσα στους ανθρώπους και την πλήρη ανάπτυξη των ανθρωπίνων ικανοτήτων. Πρέπει, λοιπόν, να βασιζόμαστε στην ελεύθερη θέληση των άλλων και το μόνο που μπορούμε να κάνουμε είναι να προκαλέσουμε την ανάπτυξη και την έκφραση αυτής της θέλησης. Είναι, όμως, εξίσου γελοίο και αντίθετο με το σκοπό μας ότι όσοι δεν συμμερίζονται τις απόψεις μας έχουν το δικαίωμα να μας εμποδίζουν όσον αφορά την έκφραση της

θέλησής μας –εφόσον βέβαια, δεν τους αρνούμαστε το δικαίωμα στην ίδια την ελευθερία που απολαμβάνουμε εμείς.

Ελευθερία, επομένως, για όλους. Ελευθερία να προπαγανδίζουν στην πράξη τις ιδέες τους, χωρίς κανέναν περιορισμό πέρα απ' το πολύ φυσικό γεγονός ότι θα πρέπει να εξασφαλίζεται η ελευθερία για όλους. Σ' όλα αυτά, όμως, αντιτίθενται –και μάλιστα με κτηνώδη βία- εκείνοι που επωφελούνται από τα υφιστάμενα προνόμια, εκείνοι που σήμερα κυριαρχούν κι επιβάλλουν το έλεγχό τους σ' όλη την κοινωνία.

Έχουν στα χέρια τους όλα τα μέσα παραγωγής: επομένως, καταπνίγουν όχι μόνο τη δυνατότητα ελεύθερου πειραματισμού στους νέους τρόπους κοινωνικής ζωής, όχι μόνο το δικαίωμα των εργαζομένων να ζουν ελεύθερα βασιζόμενοι στις ίδιες τους τις δυνάμεις, αλλά και το δικαίωμα σ' αυτή καθαυτή τη ζωή. Υποχρεώνουν όσους δεν ανήκουν στην τάξη των αφεντικών ν' αποδέχονται την ίδια την καταπίεση και την εκμετάλλευσή τους αν δεν θέλουν να πεθάνουν από την πείνα.

Οι προνομιούχοι διαθέτουν τις αστυνομίες, τα δικαστήρια και τους στρατούς, που έχουν δημιουργηθεί ακριβώς για την υπεράσπιση των προνομίων τους και καταδιώκουν, φυλακίζουν και σφαγιάζουν ανελέητα όλους όσους θέλουν να καταργήσουν αυτά τα προνόμια διεκδικώντας για τον καθένα τα μέσα για τη ζωή και την ελευθερία. Διαφυλάττοντας ζηλόφθονα τα σημερινά και άμεσα συμφέροντά τους, διεφθαρμένοι από το πνεύμα της κυριαρχίας, φοβισμένοι για το μέλλον, οι προνομιούχοι είναι γενικά ανίκανοι για γενναιόδωρες χειρονομίες, είναι εξίσου ανίκανοι για μια ευρύτερη αντίληψη των συμφερόντων τους. Επιπλέον, είναι βλακώδες να ελπίζουμε ότι μπορούν ελεύθερα να παραιτηθούν απ' την ιδιοκτησία και την εξουσία που κατέχουν και να αποδεχθούν ότι θα ζήσουν σαν ίσοι μ' όσους σήμερα έχουν υποδουλώσει.

Εκτός απ' όσα μας διδάσκει η ιστορία (που μας αποδεικνύει ότι καμιά προνομιούχα τάξη δεν παραιτήθηκε ποτέ απ' όλα ή και μερικά προνόμιά της, ότι καμιά κυβέρνηση δεν εγκατέλειψε ποτέ την εξουσία της εκτός και αν υποχρεώθηκε με τη βία ή από το φόβο της βίας), αρκεί η σύγχρονη πραγματικότητα για να πείσει τον καθένα ότι οι αστοί και οι κυβερνήσεις σκοπεύουν να χρησιμοποιήσουν ένοπλη βία για να υπερασπίσουν τον εαυτό τους –όχι μόνο ενάντια στην πλήρη κατάργηση των προνομίων τους, αλλά και ενάντια στα πιο ασήμαντα λαϊκά αιτήματα- και ότι είναι πάντα έτοιμοι να εξαπολύσουν τις πιο ανελέητες διώξεις και τις πιο αιματηρές σφαγές ενάντια στους αντιπάλους τους. Όσοι θέλουν να χειραφετηθούν ένα μόνο δρόμο μπορούν να ακολουθήσουν: ν' αντιτάξουν βία στη βία.

Επομένως, πρέπει να συγκεντρώσουμε όλες μας τις προσπάθειες στο να εμπνεύσουμε στους καταπιεσμένους τη συνειδητή επιθυμία για ένα ριζοσπαστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας και να τους πείσουμε ότι, αν συνενωθούν, έχουν τη δύναμη να νικήσουν. Πρέπει να προπαγανδίσουμε το ιδανικό μας και να προετοιμάσουμε τις απαιτούμενες υλικές και ηθικές δυνάμεις για να κατατροπώσουμε τις εχθρικές δυνάμεις και να οργανώσουμε την νέα κοινωνία. Κι όταν θα διαθέτουμε τις αναγκαίες

δυνάμεις, πρέπει, εκμεταλλευόμενοι τις ευνοϊκές περιστάσεις που ενδέχεται να υπάρχουν ή δημιουργώντας τες από μόνοι μας, να κάνουμε την κοινωνική επανάσταση: να καταστρέψουμε με τη βία την κυβέρνηση και να απαλλοτριώσουμε με τη βία τους κατόχους του πλούτου, να θέσουμε στη διάθεση όλων τα μέσα επιβίωσης και παραγωγής και να αποτρέψουμε τη δημιουργία νέων κυβερνήσεων που θα επιβάλλουν τη θέλησή τους και θα αντιταχθούν στην αναδιοργάνωση της κοινωνίας απ' τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους.

Όλα αυτά, όμως, δεν είναι τόσο απλά όσο φαίνονται. Έχουμε να κάνουμε με ανθρώπους: έτσι όπως είναι σήμερα στην κοινωνία, στις πιο άθλιες υλικές και ηθικές συνθήκες θα είχαμε αυταπάτες αν πιστεύαμε ότι η προπαγάνδα αρκεί για ν' ανυψώσει τους ανθρώπους στο επίπεδο της πνευματικής ανάπτυξης που είναι αναγκαίο για την πραγμάτωση του ιδανικού μας. Ανάμεσα στον άνθρωπο και το κοινωνικό του περιβάλλον παρεμβαίνει μια αμοιβαία δράση. Οι άνθρωποι δίνουν στην κοινωνία τη μορφή που έχει και η κοινωνία διαμορφώνει τους ανθρώπους: το αποτέλεσμα είναι, λοιπόν, ένα είδος φαύλου κύκλου. Για να μετασχηματιστεί η κοινωνία πρέπει να αλλάξουν οι άνθρωποι και για να μετασχηματιστούν οι άνθρωποι πρέπει να αλλάξει η κοινωνία.

Η αθλιότητα αποκτηνώνει τον άνθρωπο και για να εξαλειφθεί η αθλιότητα οι άνθρωποι πρέπει να έχουν κοινωνική συνείδηση και αποφασιστική θέληση. Η δουλεία διδάσκει τους ανθρώπους να είναι δούλοι και για να επιτευχθεί η απελευθέρωση απ' τη δουλεία χρειάζεται οι άνθρωποι να αποβλέπουν στην ελευθερία. Η αμάθεια έχει σαν αποτέλεσμα να μην γνωρίζουν οι άνθρωποι τις αιτίες της δυστυχίας τους καθώς και τα μέσα για το ξεπέρασμά της: και για να εξαλειφθεί η αμάθεια οι άνθρωποι πρέπει να έχουν το χρόνο και τα μέσα για να διαπαιδαγωγηθούν.

Οι κυβερνήσεις εθίζουν τους ανθρώπους και τους αναγκάζουν να υπακούν στους νόμους και να πιστεύουν ότι οι νόμοι είναι αναγκαίοι για την κοινωνία και από την άλλη για να καταργηθούν οι κυβερνήσεις οι άνθρωποι πρέπει να πειστούν ότι οι κυβερνήσεις είναι άχρηστες και επιβλαβείς.

Πώς μπορεί να ξεφύγει κανείς απ' αυτόν τον φαύλο κύκλο;

Ευτυχώς, η υπάρχουσα κοινωνία δε δημιουργήθηκε χάρη στην εμπνευσμένη θέληση μιας κυρίαρχης τάξης που κατόρθωσε να μετατρέψει όλους τους υπηκόους της σε παθητικά και ασυνείδητα όργανα στην υπηρεσία των συμφερόντων της. Είναι αποτέλεσμα χιλιάδων αιματηρών αγώνων, χιλιάδων ανθρώπινων και φυσικών παραγόντων που λειτούργησαν τυχαία, χωρίς συνειδητή κατεύθυνση κι επομένως δεν υπάρχουν ξεκάθαροι, απόλυτοι διαχωρισμοί μεταξύ των ανθρώπων, ούτε και μεταξύ των τάξεων.

Είναι απειράριθμες οι παραλλαγές όσον αφορά τις υλικές συνθήκες απειράριθμα και τα επίπεδα ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης. Πολύ σπάνια, μπορούμε να πούμε ότι η θέση ενός ανθρώπου στην κοινωνία ανταποκρίνεται στις ικανότητες και τις βλέψεις του. Πολύ συχνά, βλέπουμε ανθρώπους να ξεπέφτουν και να ζουν σε συνθήκες κατώτερες απ' αυτές που συνήθισαν και άλλους πάλι που, χάρη σε ορισμένες εξαιρετικά ευνοϊκές περιστάσεις, κατορθώνουν να υπερβούν τις συνθήκες στις οποίες γεννήθηκαν. Μεγάλο ποσοστό της εργατικής τάξης έχει ήδη κατορθώσει ή να ξεφύγει από την κατάσταση της απόλυτης αθλιότητας ή δεν ήταν ποτέ σε τέτοια κατάσταση. Κανένας εργάτης, ας πούμε, δεν βρίσκεται σε κατάσταση πλήρους άγνοιας, απόλυτης έλλειψης κοινωνικής συνείδησης, ολοκληρωτικής συναίνεσης προς τις συνθήκες που του επιβάλλονται απ' τα αφεντικά. Και αυτοί καθαυτοί οι θεσμοί, που είναι προϊόντα της ιστορίας, περιέχουν οργανικές αντιφάσεις που είναι κάτι σαν σπέρματα του θανάτου τα οποία, καθώς αναπτύσσονται, επιφέρουν την αποσύνθεση της κοινωνικής δομής και την αναγκαιότητα του μετασχηματισμού της.

Απ' από ακριβώς απορρέει και η δυνατότητα της προόδου. Όχι όμως και η δυνατότητα να φέρουμε όλους τους ανθρώπους, απλά και μόνο με την προπαγάνδα, στο αναγκαίο επίπεδο και να θέλουν να πραγματώσουν την αναρχία –χωρίς ένα προηγούμενο βαθμιαίο μετασχηματισμό του κοινωνικού περιβάλλοντος.

Η πρόοδος πρέπει να συντελείται ταυτόχρονα και παράλληλα στα άτομα και στο κοινωνικό περιβάλλον. Πρέπει να επωφεληθούμε απ' όλα τα μέσα, να εκμεταλλευτούμε όλες τις δυνατότητες και τις ευκαιρίες που μας προσφέρει το υφιστάμενο κοινωνικό περιβάλλον για να επενεργήσουμε στους συνανθρώπους μας και ν' αναπτύξουμε τη συνείδηση και τις βλέψεις τους. Πρέπει να χρησιμοποιήσουμε την κάθε πρόοδο ως προς τη συνείδηση των ανθρώπων για να τους παρακινήσουμε να διεκδικήσουν και να επιβάλλουν τους μεγάλους κοινωνικούς μετασχηματισμούς που είναι εφικτοί σήμερα και οι οποίοι θ' ανοίξουν το δρόμο για παραπέρα πρόοδο.

Δεν πρέπει να περιμένουμε πότε θα μπορέσουμε να πραγματώσουμε την αναρχία ενώ, στο μεταξύ θα περιοριζόμαστε απλά και μόνο στην προπαγάνδα. Αν κάνουμε κάτι τέτοιο, πολύ γρήγορα θα έχουμε εξαντλήσει όλες μας τις δυνατότητες δράσης, δηλαδή, θα έχουμε πείσει όλους όσους στο υφιστάμενο κοινωνικό περιβάλλον, μπορούν να κατανοήσουν και να αποδεχθούν τις ιδέες μας, αλλά η παραπέρα προπαγάνδα μας θα είναι εντελώς στείρα ταυτόχρονα αν οι μετασχηματισμοί του κοινωνικού περιβάλλοντος να ευνοήσουν τη δημιουργία νέων λαϊκών στρωμάτων ικανών να αποδεχθούν τις νέες ιδέες, αυτό θα έχει συμβεί χωρίς τη δική μας συμμετοχή και επομένως σε βάρος των ιδεών μας.

Πρέπει να προσπαθήσουμε να πείσουμε το λαό, ή τα νέα λαϊκά στρώματα, ότι χρειάζεται να διεκδικήσουν, να επιβάλλουν και να πραγματοποιήσουν από μόνοι τους όλες τις βελτιώσεις και τις ελευθερίες που επιθυμούν, εφόσον βέβαια κατανοούν τις ανάγκες τους κι έχουν τη δύναμη να τις επιβάλλουν. Επιπλέον, προπαγανδίζοντας πάντα το πρόγραμμά μας στην ολότητά του και αγωνιζόμενοι αδιάκοπα για την πλήρη εφαρμογή του, πρέπει να παρακινούμε το λαό να διεκδικεί ολοένα και περισσότερα πράγματα, μέχρι να επιτύχει την πλήρη χειραφέτησή του.

3. Ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Η πιο άμεση καταπίεση, η πιο βασανιστική σήμερα για τους εργάτες, αυτή που είναι η βασική αιτία της ατμόσφαιρας ηθικής και υλικής υποταγής στην οποία εργάζονται, είναι η οικονομική καταπίεση. Δηλαδή, η εκμετάλλευση της εργασίας από τα αφεντικά και τους επιχειρηματίες, χάρη στο από μέρους τους μονοπώλιο όλων των σημαντικών μέσων παραγωγής και ανταλλαγής.

Για να καταστραφεί ολοκληρωτικά και χωρίς δυνατότητα παλινόρθωσής της αυτή η εκμετάλλευση, πρέπει να πειστεί όλος ο λαός για το δικαίωμά του στα μέσα παραγωγής και να προετοιμαστεί ώστε να ασκήσει αυτό το βασικό δικαίωμα απαλλοτριώνοντας τους γαιοκτήμονες τους βιομηχάνους και τους κεφαλαιούχους, και θέτοντας τον κοινωνικό πλούτο στη διάθεση όλων των ανθρώπων.

Μπορεί, όμως να πραγματοποιηθεί σήμερα αυτή η απαλλοτρίωση; Μπορούμε να περάσουμε άμεσα, χωρίς ενδιάμεσα στάδια, από την κόλαση στην οποία ζει το προλεταριάτο στον παράδεισο της κοινοκτημοσύνης; Η πραγματικότητα αποδεικνύει τι μπορούν και τι δεν μπορούν να κάνουν σήμερα οι εργαζόμενοι. Το δικό μας καθήκον είναι η ηθική και υλική προετοιμασία του λαού γι' αυτήν την αναγκαία απαλλοτρίωση και πρέπει να προσπαθούμε να την πραγματοποιήσουμε συνεχώς, κάθε φορά που μας δίνεται η ευκαιρία από τα επαναστατικά γεγονότα και τις εξεγέρσεις, μέχρι τον τελικό θρίαμβο. Με ποιο τρόπο, όμως, μπορούμε να προετοιμάσουμε το λαό; Με ποιο τρόπο μπορούμε να προετοιμάσουμε τις συνθήκες που θα κάνουν εφικτό όχι μόνο το υλικό γεγονός της απαλλοτρίωσης αλλά και τη χρησιμοποίηση του κοινωνικού πλούτου προς όφελος όλων;

Όπως είπαμε και προηγούμενα, η γραπτή και προφορική προπαγάνδα από μόνη της δεν μπορεί να προσελκύσει στις ιδέες μας τις μεγάλες μάζες. Χρειάζεται και μια πρακτική διαπαιδαγώγηση που θα πρέπει να είναι ταυτόχρονα η αιτία και το αποτέλεσμα του βαθμιαίου μετασχηματισμού του κοινωνικού περιβάλλοντος. Πρέπει να φροντίσουμε ν' αναπτυχθεί στους εργαζόμενους η αίσθηση της εξέγερσης ενάντια στις αδικίες και στ' άχρηστα δεινά των οποίων γίνονται θύματα, η επιθυμία να βελτιώσουν την κατάστασή τους. Ενωμένοι και αλληλέγγυοι μεταξύ τους, θα πρέπει να αγωνιστούν οι ίδιοι για να πραγματώσουν τις επιθυμίες τους.

Κι εμείς σαν αναρχικοί και σαν εργαζόμενοι, πρέπει να τους παρακινούμε και να τους ενθαρρύνουμε στον αγώνα πρέπει να αγωνιζόμαστε μαζί τους. Είναι, όμως, εφικτές αυτές οι βελτιώσεις στα πλαίσια του καπιταλιστικού καθεστώτος; Είναι χρήσιμες απ' την άποψη της μελλοντικής πλήρους χειραφέτησης των εργαζομένων;

Όποια κι αν είναι τα πρακτικά αποτελέσματα του αγώνα για άμεσες βελτιώσεις, εκείνο που έχει πολύ μεγάλη σημασία είναι αυτός καθαυτός ο αγώνας. Γιατί, μ' αυτόν τον τρόπο, οι εργαζόμενοι μαθαίνουν να υπερασπίζονται τα ταξικά τους συμφέροντα, συνειδητοποιούν ότι τα αφεντικά και οι κυβερνώντες έχουν διαμετρικά αντίθετα συμφέροντα απ' τα δικά τους και ότι δεν μπορούν να βελτιώσουν τις συνθήκες της ζωής τους, πόσο μάλλον να χειραφετηθούν, παρά μόνο αν συνενωθούν και γίνουν ισχυρότεροι από τα αφεντικά τους. Αν επιτύχουν την ικανοποίηση των αιτημάτων τους, θα ζουν καλύτερα: θα κερδίζουν περισσότερα, θα εργάζονται λιγότερες ώρες, θα έχουν περισσότερο χρόνο και ενεργητικότητα στη διάθεσή τους για να σκεφτούν για τα πράγματα που τους απασχολούν και θα αποκτούν συνεχώς περισσότερες επιθυμίες και μεγαλύτερες ανάγκες. Αν δεν επιτύχουν την ικανοποίηση των αιτημάτων τους, θα παρακινηθούν να μελετήσουν τις αιτίες της αποτυχίας τους και ν' αναγνωρίσουν την ανάγκη για μεγαλύτερη ενότητα, για περισσότερη δραστηριοποίηση και στο τέλος, θα καταλάβουν ότι, για να εξασφαλίσουν την οριστική τους νίκη, πρέπει να καταστρέψουν τον καπιταλισμό. Η υπόθεση της επανάστασης, η υπόθεση της ηθικής εξύψωσης και της χειραφέτησης των εργαζομένων δεν μπορεί παρά να βγει κερδισμένη απ' το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι συνενώνονται και αγωνίζονται για τα συμφέροντά τους.

Γι' άλλη μια φορά: μπορούν, όμως οι εργαζόμενοι να επιτύχουν, στην τωρινή κατάσταση της κοινωνίας, την πραγματική βελτίωση των συνθηκών της ζωής τους; Αυτό εξαρτάται από πάρα πολλούς παράγοντες. Παρ' όλα όσα λένε μερικοί, δεν υπάρχει κανένας φυσικός νόμος (νόμος των μισθών) που να καθορίζει ποιο τμήμα της εργασίας του πρέπει να παίρνει ο εργάτης. Ή αν θέλει κανείς να διατυπώσει ένα νόμο, αυτός είναι ο εξής: οι μισθοί, κατά κανόνα, δεν μπορούν να είναι τόσο μικροί ώστε να μη διατηρείται η ζωή, ούτε τόσο μεγάλοι ώστε να μην απομένει περιθώριο κέρδους για το αφεντικό. Είναι φανερό ότι στην πρώτη περίπτωση πεθαίνουν οι εργαζόμενοι και έτσι παύουν να μισθώνουν εργασία και, συνεπώς, να πληρώνουν οποιοδήποτε μισθό. Ωστόσο, ανάμεσα σ' αυτά τα δυο απίθανα άκρα, υπάρχουν απειράριθμες διαβαθμίσεις και καταστάσεις: από τις πραγματικά άθλιες συνθήκες στις οποίες ζουν πολλοί εργάτες γης μέχρι τις σχεδόν αξιοπρεπείς συνθήκες των εξειδικευμένων εργατών πόλεων.

Οι μισθοί, οι εργάσιμες ώρες και όλες οι άλλες συνθήκες εργασίας είναι αποτέλεσμα της πάλης ανάμεσα στ' αφεντικά και τους εργαζόμενους. Οι πρώτοι προσπαθούν να δώσουν στους εργαζόμενους όσο γίνεται λιγότερα και να τους αναγκάσουν να εργάζονται μέχρι την τελική τους εξόντωση οι δεύτεροι προσπαθούν, ή θα έπρεπε να προσπαθούν, να εργάζονται όσο γίνεται λιγότερο και να κερδίζουν όσο γίνεται περισσότερα. Όταν οι εργάτες αποδέχονται τους όρους των αφεντικών, ή όταν ενώ δυσαρεστούνται, δεν γνωρίζουν πώς να αντισταθούν αποτελεσματικά ενάντια στις απαιτήσεις των αφεντικών, καταλήγουν να υφίστανται πραγματικά κτηνώδεις συνθήκες ζωής. Όταν, αντίθετα, έχουν κάποιες ιδέες για το πώς πρέπει να ζουν τα ανθρώπινα όντα όταν ξέρουν να συνενώνονται και, με την από μέρους τους άρνηση της εργασίας ή την κρυφή και φανερή απειλή της εξέγερσης, κερδίζουν το σεβασμό των αφεντικών, τότε αντιμετωπίζονται με σχετικά αξιοπρεπή τρόπο. Μπορεί, λοιπόν, να πει κανείς ότι, ως ένα βαθμό, ο μισθός είναι αυτό που απαιτεί ο εργάτης (όχι σαν άτομο αλλά σαν τάξη).

Επομένως, με τον αγώνα, με την αντίσταση ενάντια στ' αφεντικά, οι εργάτες μπορούν, ως ένα βαθμό, να εμποδίσουν την επιδείνωση των συνθηκών της ζωής τους καθώς και να επιτύχουν πραγματικές βελτιώσεις. Και η ιστορία του εργατικού κινήματος έχει ήδη αποδείξει αυτήν την αλήθεια. Δεν πρέπει όμως να υπερβάλλουμε όσον αφορά αυτήν την πάλη ανάμεσα στους εργαζόμενους και τ' αφεντικά η οποία διεξάγεται αποκλειστικά στο οικονομικό πεδίο. Τα αφεντικά μπορούν να υποχωρήσουν και πολύ συχνά υποχωρούν όταν αντιμετωπίζουν τα με επιμονή διεκδικούμενα αιτήματα των εργαζομένων, αρκεί βέβαια αυτά τα αιτήματα να μην θεωρηθούν «υπερβολικά». Αν, όμως, οι εργαζόμενοι προβάλλουν αιτήματα (και είναι επιτακτικό κάτι τέτοιο) που απορροφούν όλο το κέρδος των αφεντικών και αποτελούν, στην ουσία, μια έμμεση μορφή απαλλοτρίωσης, είναι σίγουρο ότι τα αφεντικά θα ζητήσουν τη βοήθεια της κυβέρνησης και θα χρησιμοποιήσουν βία για να υποχρεώσουν τους εργαζόμενους να παραμείνουν στην κατάσταση των μισθωτών σκλάβων.

Και πριν ακόμα, πολύ πριν οι εργάτες μπορούν να ελπίζουν ότι θα λαμβάνουν όλο το προϊόν της εργασίας τους, ο οικονομικός αγώνας καθίσταται ανίκανος να εξασφαλίσει τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου.

Οι εργάτες παράγουν τα πάντα και χωρίς την εργασία τους, η ζωή θα ήταν ανέφικτη. Φαίνεται, λοιπόν, ότι αρνούμενοι να εργαστούν οι εργαζόμενοι μπορούν να επιβάλλουν όλα τους τα αιτήματα. Αλλά η συνένωση όλων των εργαζομένων, ακόμη και σ' ένα μόνο επάγγελμα, ακόμη και σε μια μόνο χώρα, πολύ δύσκολα πραγματοποιείται –στη συνένωση των εργαζομένων αντιπαρατίθεται η συνένωση των αφεντικών. Οι εργαζόμενοι ζουν εγκλωβισμένοι στην καθημερινότητα κι όταν δεν εργάζονται στερούνται ακόμα και το ψωμί. Ενώ τ' αφεντικά μέσω του χρήματος, έχουν στη διάθεσή τους όλων των ειδών τα αγαθά και μπορούν να περιμένουν πότε θα πέσουν στα πόδια τους οι εργάτες.

Η ανακάλυψη ή η χρησιμοποίηση νέων μηχανών καθιστά άχρηστη την εργασία πάρα πολλών εργαζομένων, αυξάνοντας έτσι τις στρατιές των ανέργων, οι οποίοι εξαναγκάζονται από την πείνα να πουλάνε την εργασία τους σ' οποιαδήποτε τιμή. Η μετανάστευση δημιουργεί αμέσως μεγάλα προβλήματα στις χώρες όπου επικρατούν καλύτερες συνθήκες εργασίας, γιατί οι ορδές των πεινασμένων εργατών, θέλοντας και μη, προσφέρουν στ' αφεντικά την ευκαιρία να μειώνουν δραστικά τους μισθούς. Κι όλα αυτά, που απορρέουν αναγκαστικά από το καπιταλιστικό σύστημα, κατορθώνουν να εξουδετερώσουν και συχνά να καταστρέψουν κάθε ανάπτυξη της εργατικής συνείδησης και αλληλεγγύης. Έτσι κι αλλιώς, όμως, το ουσιαστικό είναι ότι, στο καπιταλιστικό σύστημα, η παραγωγή οργανώνεται από τον κάθε καπιταλιστή για δικό του λογαριασμό και όχι, φυσικά, για την ικανοποίηση των αναγκών των εργαζομένων.

Κατά συνέπεια, το χάος, η κατασπατάληση των ανθρώπινων δυνάμεων, η οργανωμένη σπανιότητα των αγαθών, οι άχρηστες κι επικίνδυνες εργασίες, η ανεργία, η εγκατάλειψη της γης, η ελλιπής χρήση των μηχανών, κτλ., είναι πράγματα

που δεν μπορούν να αποφευχθούν παρά μόνο αν αφαιρεθούν τα μέσα παραγωγής από τους καπιταλιστές και επομένως, αν φύγει απ' τα χέρια τους η οργάνωση της παραγωγής. Πολύ γρήγορα, λοιπόν, οι εργαζόμενοι που θέλουν να απελευθερωθούν, ή απλά να βελτιώσουν ριζικά τις συνθήκες ζωής τους, συνειδητοποιούν την ανάγκη να υπερασπιστούν τον εαυτό τους ενάντια στις επιθέσεις της κυβέρνησης, την ανάγκη να επιτεθούν ενάντια στην κυβέρνηση η οποία, με το να νομιμοποιεί το δικαίωμα της ιδιοκτησίας και να το προστατεύει με την κτηνώδη βία, αποτελεί τεράστιο εμπόδιο που πρέπει να συντριβεί με τη βία αν δεν θέλουμε να παραμείνουμε για πάντα εγκλωβισμένοι στις τωρινές ή και σ' ακόμη χειρότερες συνθήκες ζωής.

Απ' τον οικονομικό αγώνα πρέπει να περάσουμε στον πολιτικό αγώνα, δηλαδή, στον αγώνα ενάντια στην κυβέρνηση. Κι αντί ν' αντιπαλεύουμε τα εκατομμύρια των καπιταλιστών με τις δεκάρες που δύσκολα συγκεντρώνονται απ' τους εργάτες, θα πρέπει να αντιπαρατάξουμε στα ντουφέκια και τα κανόνια, που υπερασπίζονται την ιδιοκτησία, τα πιο αποτελεσματικά μέσα που θα μπορέσει να βρει ο λαός για ν' αντιτάξει βία στη βία.

4. Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝΑΣ

Όταν λέμε «πολιτικός αγώνας» εννοούμε τον αγώνα ενάντια στην κυβέρνηση. Η κυβέρνηση είναι το σύνολο που αποτελείται από όλους εκείνους οι οποίοι κατέχουν την εξουσία, όπως κι αν την έχουν αποκτήσει, να φτιάχνουν τους νόμους και να τους επιβάλλουν στους κυβερνώμενους, δηλαδή, στο λαό. Η κυβέρνηση είναι συνέπεια του πνεύματος κυριαρχίας και βίας με το οποίο ορισμένοι άνθρωποι επιβλήθηκαν πάνω στους άλλους και ταυτόχρονα δημιουργήμα και δημιουργός των προνομίων καθώς και φυσικός υπερασπιστής τους.

Είναι εντελώς λαθεμένο αυτό που λέγεται σήμερα ότι η κυβέρνηση παίζει το ρόλο του προστάτη του καπιταλισμού, ενώ όταν θα έχει καταργηθεί ο καπιταλισμός θα γίνει ο εκπρόσωπος και διαχειριστής των συμφερόντων όλων των ανθρώπων. Πρώτ' απ' όλα, ο καπιταλισμός δεν θα καταστραφεί παρά μόνο όταν οι εργάτες, αφού απαλλαγούν απ' την κυβέρνηση, πάρουν στα χέρια τους όλον τον κοινωνικό πλούτο και οργανώσουν από μόνοι τους την παραγωγή και την κατανάλωση για το συμφέρον όλων, χωρίς να περιμένουν ν' αναληφθεί ή σχετική πρωτοβουλία από καμιά κυβέρνηση που, και να το θέλει, είναι ανίκανη να το κάνει.

Υπάρχει, όμως, κι ένα άλλο πρόβλημα: αν καταργηθεί ο καπιταλισμός χωρίς να καταργηθεί και η κυβέρνηση, η κυβέρνηση παραχωρώντας όλων των ειδών τα προνόμια δεν θα παραλείψει να δημιουργήσει εκ νέου τον καπιταλισμό. Μην μπορώντας να ικανοποιήσει όλον τον κόσμο, η κυβέρνηση θα έχει ανάγκη μιας οικονομικά ισχυρής τάξης που θα την υποστηρίξει σ' αντάλλαγμα για τη νομική και υλική προστασία που θ' απολαμβάνει.

Κατά συνέπεια, δεν μπορούν να καταργηθούν τα προνόμια και να θεμελιωθεί οριστικά η ελευθερία και η κοινωνική ισότητα χωρίς να καταργηθεί ταυτόχρονα και η κυβέρνηση –όχι αυτή ή εκείνη η κυβέρνηση αλλά αυτός καθαυτός ο θεσμός της κυβέρνησης. Για αυτό το θέμα, όπως και για όλα τα ζητήματα που αναφέρονται στο γενικό συμφέρον, είναι αναγκαία η συγκατάθεση όλων των ανθρώπων. Επομένως, πρέπει να συγκεντρώσουμε όλες μας τις προσπάθειες στο να πείσουμε τους ανθρώπους ότι η κυβέρνηση είναι άχρηστη και επιβλαβής και ότι μπορούμε να ζήσουμε καλύτερα τη ζωή μας χωρίς κυβερνήσεις.

Αλλά, όπως είπαμε τόσες φορές μέχρι τώρα, απλά και μόνο η προπαγάνδα δεν μπορεί να επιτύχει όλα αυτά και αν αρκεστούμε μόνο στο να προπαγανδίζουμε ενάντια στην κυβέρνηση περιμένοντας με σταυρωμένα χέρια την ημέρα που οι άνθρωποι θα έχουν πειστεί για τη δυνατότητα και τη χρησιμότητα της ολοκληρωτικής καταστροφής όλων των ειδών των κυβερνήσεων, αυτή η μέρα δεν θα έλθει ποτέ.

Ενώ πρέπει να καταγγέλλουμε πάντα όλων των ειδών τις κυβερνήσεις, ενώ θα απαιτούμε πάντα την απόλυτη ελευθερία, ταυτόχρονα θα πρέπει να υποστηρίζουμε όλους τους αγώνες για επί μέρους ελευθερίες, μια και είμαστε πεπεισμένοι ότι με τον αγώνα μαθαίνει κανείς να αγωνίζεται. Αρχίζοντας να απολαμβάνει κανείς λίγη ελευθερία, καταλήγει να τη θέλει ολόκληρη, την απόλυτη ελευθερία. Πρέπει να τασσόμαστε πάντα μαζί με το λαό κι όταν δεν καταφέρνουμε να κάνουμε το λαό να θέλει πολλά, πρέπει να επιμένουμε για να τον πείσουμε να θέλει, τουλάχιστον κάτι. Και πρέπει να καταβάλλουμε όλες μας τις προσπάθειες για να τον κάνουμε να καταλάβει πως μπορεί ν' αποκτήσει ότι θέλει από μόνος του –πολλά ή λίγα- και ότι θα πρέπει να μισεί και να περιφρονεί όποιον συμμετέχει, ή αποβλέπει να συμμετάσχει, σ' οποιαδήποτε κυβέρνηση.

Αφού σήμερα η κυβέρνηση έχει τη δύναμη να ρυθμίζει, μέσω των νόμων την κοινωνική ζωή και να διευρύνει ή να περιορίζει την ελευθερία των πολιτών και επειδή δεν είμαστε ακόμα ικανοί να της αφαιρέσουμε αυτήν την δύναμη, πρέπει να προσπαθούμε να περιορίζουμε τη δύναμη και την εξουσία της και να υποχρεώνουμε τις κυβερνήσεις να τη χρησιμοποιούν μ' όσο γίνεται λιγότερο επιβλαβείς τρόπους.

Αλλά αυτό θα πρέπει πάντα να το κάνουμε παραμένοντας εκτός κι εναντίον της κυβέρνησης, πιέζοντας την με την κινητοποίησή μας μέσα στους δρόμους, απειλώντας να πάρουμε με τη βία αυτά που ζητάμε. Δεν πρέπει ποτέ να αποδεχθούμε καμιά νομοθετική λειτουργία, ούτε σ' εθνική ούτε σε τοπική κλίμακα: γιατί αν κάνουμε κάτι τέτοιο, θα εξουδετερώσουμε κάθε αποτελεσματικότητα της δράσης μας και θα προδώσουμε το μέλλον της υπόθεσής μας. Ο αγώνας ενάντια στην κυβέρνηση είναι σε τελευταία ανάλυση, αγώνας άμεσα υλικός.

Οι κυβερνήσεις φτιάχνουν τους νόμους. Επομένως, πρέπει να διαθέτουν τις υλικές δυνάμεις (αστυνομία και στρατός) για να επιβάλλουν αυτούς τους νόμους. Γιατί διαφορετικά μόνο όσοι το θέλουν θα υπακούν και έτσι δεν θα πρόκειται πια για νόμους αλλά για απλές προτάσεις που θα έχουν όλοι το δικαίωμα να τις αποδέχονται

ή να τις απορρίπτουν. Ωστόσο, οι κυβερνήσεις διαθέτουν αυτές τις δυνάμεις και τις χρησιμοποιούν για να ενισχύουν την κυριαρχία τους και για να υπηρετούν τα συμφέροντα των κυρίαρχων τάξεων, ασκώντας την καταπίεση και την εκμετάλλευση σε βάρος των εργαζομένων.

Το μόνο που μπορεί να περιορίσει την καταπίεση, που ασκεί η κυβέρνηση, είναι η δύναμη που μπορεί να αντιπαρατάξει ο ίδιος ο λαός. Η σύγκρουση μπορεί να είναι φανερή ή κεκαλυμμένη ωστόσο, πρόκειται πάντα για σύγκρουση αφού οι κυβερνήσεις δε δίνουν καμιά σημασία στη δυσaréσκεια και την αντίσταση του λαού παρά μόνο όταν αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της επανάστασης.

Όταν ο λαός υπακούει πειθήνια στους νόμους ή οι διαμαρτυρίες του είναι ασθενικές και περιορίζονται στα λόγια, η κυβέρνηση φροντίζει για τα δικά της συμφέροντα και αγνοεί εντελώς τις ανάγκες του λαού όταν οι διαμαρτυρίες είναι έντονες, επίμονες, απειλητικές, η κυβέρνηση, ανάλογα με το πόση κατανόηση μπορεί να δείξει, υποχωρεί ή καταφεύγει στην καταστολή. Κι έτσι πάντα επανερχόμαστε στο θέμα της εξέγερσης, γιατί αν η κυβέρνηση υποχωρήσει, τότε ο λαός αποκτά αυτοπεποίθηση και απαιτεί ολοένα και περισσότερα, μέχρι που η ασυμφιλίωτη αντίθεση ανάμεσα στην ελευθερία και την εξουσία να γίνει τόσο φανερή ώστε ν' αρχίσει η ένοπλη πάλη.

Για αυτόν ακριβώς το λόγο, είναι απαραίτητο να είμαστε έτοιμοι, τόσο ηθικά όσο και υλικά, ώστε όταν συμβεί κάτι τέτοιο, όταν ξεσπάσει η ένοπλη πάλη, ο λαός να βγει νικητής. Η νικηφόρα επανάσταση είναι ο σημαντικότερος παράγοντας για τη λαϊκή χειραφέτηση, γιατί απ' τη στιγμή που οι άνθρωποι θα απαλλαγούν απ' το ζυγό της καταπίεσης θα μπορέσουν να δημιουργήσουν από μόνοι τους, τους θεσμούς που θα θεωρούν καλύτερους. Η απόσταση ανάμεσα στο νόμο (που μένει πάντα πίσω) και το επίπεδο πολιτισμού που έχει κατακτήσει η μάζα του πληθυσμού διανύεται με ένα άλμα. Η εξέγερση καθορίζει την επανάσταση, δηλαδή, το αιφνίδιο ξέσπασμα των λανθανουσών δυνάμεων που συσσωρεύτηκαν στη διάρκεια της προηγούμενης «εξελικτικής» περιόδου.

Όλα εξαρτώνται απ' το τι θέλουν οι άνθρωποι. Κατά τις εξεγέρσεις του παρελθόντος, αγνοώντας τις πραγματικές αιτίες της δυστυχίας τους, ήθελαν πάντα πολύ λίγα και κέρδισαν ελάχιστα.

Τι θα θέλουν στις επόμενες εξεγέρσεις;

Η απάντηση εξαρτάται, εν μέρει, απ' την αξία της προπαγάνδας μας και τις δικές μας προσπάθειες. Πρέπει να παρακινούμε το λαό ν' απαλλοτριώσει τα αφεντικά και να αποδώσει όλα τα αγαθά στην κοινή κατοχή, να οργανώσει την κοινωνική ζωή από μόνος τους, με τις ελεύθερα δημιουργημένες ενώσεις του, δίχως να περιμένει διαταγές από κανένα, ν' αρνηθεί να διορίσει ή ν' αναγνωρίσει οποιαδήποτε

κυβέρνηση, ν' αρνηθεί κάθε θεσμοποιημένο σώμα, όποια μορφή κι αν έχει (συντακτική συνέλευση, δικτατορία, κλπ.) έστω και προσωρινή, που παρέχει στον εαυτό του το δικαίωμα να φτιάχνει νόμους και να επιβάλλει τη θέλησή του στους άλλους.

Κι αν η μάζα του πληθυσμού δεν ανταποκριθεί στις εκκλήσεις μας, εμείς – εν ονόματι του δικαιώματός μας να είμαστε ελεύθεροι ακόμα κι όταν οι άλλοι θέλουν να είναι σκλάβοι, και για να δώσουμε το παράδειγμα – πρέπει να βάλουμε σε εφαρμογή όσο περισσότερες από τις ιδέες μας μπορούμε : να μην αναγνωρίσουμε την νέα κυβέρνηση, να κρατήσουμε ζωντανή την αντίσταση, να επιδιώξουμε ώστε οι κοινότητες που αποδέχονται ως ένα βαθμό τις ιδέες μας να γίνουν αναρχικές κοινότητες, απορρίπτοντας κάθε κυβερνητική παρέμβαση και θεμελιώνοντας ελεύθερες συμφωνίες με τις άλλες κοινότητες που θέλουν να ζήσουν εντελώς αυτόνομα.

Πρέπει, πάνω απ' όλα, ν' αντιταχθούμε στην ανασύσταση της αστυνομίας και του στρατού, και να χρησιμοποιούμε κάθε ευκαιρία για να παρακινήσουμε τους εργαζόμενους να εκμεταλλευτούν την απουσία κατασταλτικών δυνάμεων για να επιβάλλουν όσο γίνεται περισσότερες απ' τις ακραίες διεκδικήσεις τους.

Όποιο κι αν είναι το αποτέλεσμα του αγώνα, πρέπει να συνεχίσουμε τον αγώνα ενάντια στην κατέχουσα τάξη και τους κυβερνώντες χωρίς την παραμικρή διακοπή, έχοντας πάντα στο μυαλό μας την πλήρη οικονομική, πολιτική και ηθική χειραφέτηση όλης της ανθρωπότητας.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Επομένως, θέλουμε, να καταργήσουμε εντελώς την κυριαρχία και την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο. Θέλουμε τους ανθρώπους ενωμένους και συναδελφωμένους με μια απόλυτα συνειδητή αλληλεγγύη, να συνεργάζονται εκούσια για την ευημερία όλων. Θέλουμε να έχει η κοινωνία ως βασικό σκοπό την παροχή σε όλους των μέσων για την πραγμάτωση όσων γίνεται μεγαλύτερης ευημερίας, όσο γίνεται μεγαλύτερης ηθικής και πνευματικής ανάπτυξης. Θέλουμε ψωμί, ελευθερία, έρωτα και γνώση για όλους.

Και για να πραγματοποιήσουμε αυτούς τους σημαντικούς σκοπούς, είναι αναγκαίο κατά τη γνώμη μας να τεθούν τα μέσα παραγωγής στη διάθεση όλων ' κανένας άνθρωπος (και καμιά ομάδα ανθρώπων) να μην είναι σε θέση να εξαναγκάζει τους άλλους να υπακούουν στη θέληση του και να μην ασκεί καμιά επιρροή πέρα από εκείνη που βασίζεται στη λογική και στη δύναμη του παραδείγματος. Επομένως, απαλλοτρίωση των κατόχων της γης και του κεφαλαίου προς όφελος όλων και κατάργηση των κυβερνήσεων. Και όσο θα περιμένουμε την ημέρα που θα καταστεί

εφικτή η πραγμάτωση αυτού του σκοπού : προπαγάνδισή των ιδεών μας. Οργάνωση των λαϊκών δυνάμεων. Αδιάκοπος αγώνας, βίαιος ή μη βίαιος ανάλογα με τις συνθήκες, ενάντια στην κυβέρνηση και ενάντια στην τάξη των αφεντικών για να κατακτήσουμε όσο γίνεται περισσότερη ελευθερία και ευημερία για όλους.

** Πρώτη δημοσίευση αντιεξουσιαστικό περιοδικό ‘ Μαύρος Ήλιος ‘, 1/10 /1981
Αναδημοσίευση <http://eleftheriaos.gr> και <http://ngnm.vrahokipos.net>*